

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.01.126> JEL classification: D20, D24, E20, F01, O11
UDC: 338.439

Неля ЧОРНА

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу,
Західноукраїнський національний університет, Україна
ORCID ID: 0000-0001-9719-6043
E-mail: neolla@ukr.net

Уляна ТКАЧ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного туризму і готельного бізнесу,
Західноукраїнський національний університет, Україна
ORCID ID: 0000-0001-6201-1555
E-mail: ulianatkach1988@gmail.com

Людмила БЕЙКО

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри агробіотехнології,
Західноукраїнський національний університет, Україна
ORCID ID: 0000-0001-6211-8010
E-mail: beykol@ukr.net

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

АНОТАЦІЯ

Вступ

У статті розглядаються проблеми забезпечення продовольчої безпеки в Україні в умовах воєнного стану. Адже продовольча безпека гарантує соціально-політичну стабільність у суспільстві, визначає стійкий економічний розвиток країни та добробут її кожного громадянина.

Метою статті є дослідження продовольчої безпеки України в сучасних умовах, визначення основних її загроз та шляхів забезпечення.

Метод (методологія). У процесі наукового дослідження використані такі методи: теоретичного узагальнення, абстрактно-логічний, аналізу, синтезу, порівняння.

Результати. Визначено сутність продовольчої безпеки, основні підходи до її трактування. Узагальнено головні аспекти та проблематику продовольчої безпеки; заходи державної підтримки належного рівня продовольчого забезпечення України в умовах російсько-української війни. Запропоновано шляхи забезпечення продовольчої безпеки в післявоєнний період.

Ключові слова: продовольча безпека; агропродовольчий комплекс; харчова промисловість; російсько-українська війна.

Вступ

В умовах російсько-української війни наша

держава стикнулася з реальними викликами та загрозами національної безпеки, не виключенням при цьому є одна з її складових, а

© Неля Чорна, Уляна Ткач, Людмила Бейко, 2024

Отримано: 20.01.2024 р.

Рекомендовано до друку: 03.02.2024 р.

Опубліковано: 28.02.2024 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Чорна Н., Ткач У., Бейко Л. Забезпечення продовольчої безпеки в Україні в умовах російсько-української війни. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 1. С. 126-135. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.01.126>

саме продовольча безпека. Варто відзначити, що агресія російської федерації негативно позначається і на світовій продовольчій безпеці, адже Україна завжди експортувала у великих обсягах сільськогосподарську продукцію багатьом країнам. Незважаючи на високий аграрний статус нашої держави, в період воєнних дій значущість проблеми забезпечення національної продовольчої безпеки зростає.

Питанням забезпечення продовольчої безпеки на світовому рівні приділяється значна увага. Програмний документ ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний у галузі сталого розвитку на період до 2030 року. Цілі сталого розвитку (ЦСР)», який було прийнято 18 вересня 2015 року, у своїх рамках заявив «Ціль 2: Покінчити з голодом, забезпечити продовольчу безпеку і поліпшити харчування та сприяти сталому розвитку сільського господарства». Однак в реальності відбувається погіршення світової продовольчої безпеки, зумовлене впливом багатьох негативних факторів, зокрема, екстремальні кліматичні та погодні умови, економічні потрясіння, пандемія COVID-19, збройні конфлікти та війни. Вище перелічене і визначає актуальність досліджень в цього напрямку, оскільки економічний розвиток країни визначається, насамперед, рівнем продовольчої безпеки.

Науковими дослідженнями продовольчої безпеки займалися такі закордонні вчені: К. Арауджо, У. Бек, О. Бадьян, Т. Воллінгтон, В. Ейкрод, Дж. Дрезе, Е. Екхольм, К. Лайонс, Дж. Лоуренс, М. Маренич, Д. Махендра, І. Озімек, А. Сен та інші. Значну увагу вивченню проблематики продовольчої безпеки приділяли українські науковці: В. Андрійчук, П. Борщевський, В. Власов, Л. Дейнеко, С. Кваша, Б. Пасхавер, П. Саблук, М. Хорунжий та інші. Нові виклики та загрози продовольчій безпеці в Україні зумовлюють подальші наукові дослідження.

Мета статті

Мета статті – дослідження продовольчої безпеки України в сучасних умовах, визначення основних її загроз та шляхів забезпечення.

Виклад основного матеріалу дослідження

Продовольча безпека є важливою складовою національної безпеки держави, а її гарантування – основна мета функціонування низки галузей економічної діяльності, серед яких окремо виділяються харчова промисловість та сільське господарство.

В умовах глобалізації кожна країна стикається з новими викликами, серед яких особливе значення посідає продовольча безпека, оскільки нею передбачено забезпечення потреб у продовольстві кожного члена суспільства у відповідній якості та кількості, при відповідності принципам доступності та збалансованості.

За визначенням Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO), продовольча безпека – це чітко функціонуюча система, яка забезпечує всі прошарки населення продовольством за прийнятими фізіологічними нормами за рахунок власного виробництва та необхідного рівня імпорту тих продуктів, для виробництва яких відсутні внутрішні умови.

Продовольча безпека – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої держава гарантує фізичну і економічну доступність та якість життєво важливих продуктів харчування населенню згідно з науково обґрунтованими наборами продуктів харчування, підтримує стабільність продовольчого забезпечення населення та забезпечує продовольчу незалежність.

Аналіз наукових напрацювань вчених, в яких висвітлюються питання продовольчої безпеки, дозволяє виокремити основні підходи до її трактування: 1) це забезпечення населення продуктами харчування; 2) це стабільний процес гарантованого забезпечення усього населення якісними та різноманітними продуктами харчування в обсягах, що є необхідними для продовження життя; 3) це забезпечення доступу населення до продовольства в кількості та якості, які необхідні для здорового життя населення; 4) це стан продовольчого ринку країни, що забезпечує гарантований доступ усього населення до продовольства.

Розглянувши сучасні способи трактування категорії продовольчої безпеки у вітчизняній

науці, можемо виділити два основні підходи – економікоцентричний і гуманоцентричний.

Економікоцентричний підхід характерний для більшості вітчизняних дослідників-економістів і полягає у концентрації уваги на продовольчій безпеці на рівні держави та її регіонів (забезпечення продовольчої безпеки

населення – домогосподарств та окремих осіб розглядається як основна функція державного регулювання у цій сфері), а також на взаємодії між національною і міжнародною системами продовольчої безпеки (рис. 1).

Рис. 1. Продовольча безпека відповідно до економікоцентричного підходу

Малопоширеним у вітчизняній науці є гуманоцентричний підхід до розуміння продовольчої безпеки, що розглядає людину та сім'ю (домогосподарство) як ключові елементи системи продовольчої безпеки. Відповідно, всі

інші рівні забезпечення продовольчої безпеки – від регіонального і до міжнародного спрямовані на якомога повніше задоволення потреб ядра досліджуваної системи, у центрі якого перебуває людина (рис. 2).

Рис. 2. Складові продовольчої безпеки відповідно до гуманоцентричного підходу

Загалом, більшість зарубіжних фахівців розглядають продовольчу безпеку в чотирьох аспектах (табл. 1).

Таблиця 1. Головні аспекти продовольчої безпеки та їх індикатори

Аспекти продовольчої безпеки	Вхідні індикатори	Вихідні індикатори
1. Наявність продовольства	Кількість	Активне і здорове життя індивідуума
	Якість	
	Адекватність	
	Безпечність	
2. Надійність постачання	Безперебійність постачання продовольства	
	Стабільність постачання продовольства в кожному місці	
3. Доступність	Фізична, економічна і соціальна доступність	
	Відповідність до уподобань	
	Відповідність до звичок і традицій	
	Відповідність до віри і релігії	
4. Ефективність споживання	Здатність до забезпечення продовольством	
	Якість переробки продуктів харчування у домашньому господарстві	
	Якість домашньої санітарії і гігієни	
	Якість води	
	Якість догляду за дітьми	

Джерело: [11].

Оскільки абсолютна забезпеченість цих чотирьох аспектів є неможливою, то, зрозуміло, що жодна країна неспроможна досягнути ідеального стану продовольчої безпеки, якщо серед її населення є хоча би одна особа, яка не може з певних причин отримати повноцінне харчування. Головним індикатором забезпеченості продовольчої безпеки у такому випадку є стан харчування населення.

Більш традиційно підходить до визначення структури факторів продовольчої безпеки на рівні домогосподарства Д. Сан [12], виділяючи два рівні її регулювання – макроекономічний та внутрішній (рис. 3).

Таким чином, продовольча безпека є цілісною системою взаємопов'язаних складових, покликаних визначати стан забезпечення населення продовольством, його кількість та якість на деякій території, який встановлює відповідний рівень розвитку аграрного сектору та харчової промисловості, що охарактеризований ситуацією на продовольчому ринку країни, групи країн чи глобальному ринку.

Досліджуючи продовольчу безпеку, деякі науковці звертають увагу на її основні аспекти:

сільськогосподарський, продовольчий, зовнішньоекономічний, агропромисловий, соціальний.

Сільськогосподарський аспект характеризує використання аграрного потенціалу країни для виробництва необхідних обсягів сільськогосподарської сировини та продовольства. Він характеризується показниками ефективності сільського господарства: урожайність культур, продуктивність тварин, продуктивність сільськогосподарських угідь, продуктивність праці, рентабельність виробництва та ін.

Продовольчий аспект визначає рівень забезпечення країни продовольством, у тому числі власного виробництва, обсяги необхідних його резервів, фізіологічні норми та платоспроможні межі попиту на продукти харчування, існуючу структуру споживання.

Агропромисловий аспект дає можливість оцінити матеріально-технічну базу сільського господарства і харчової промисловості, потенціал і ефективність переробних галузей, стан функціонування маркетингової сфери.

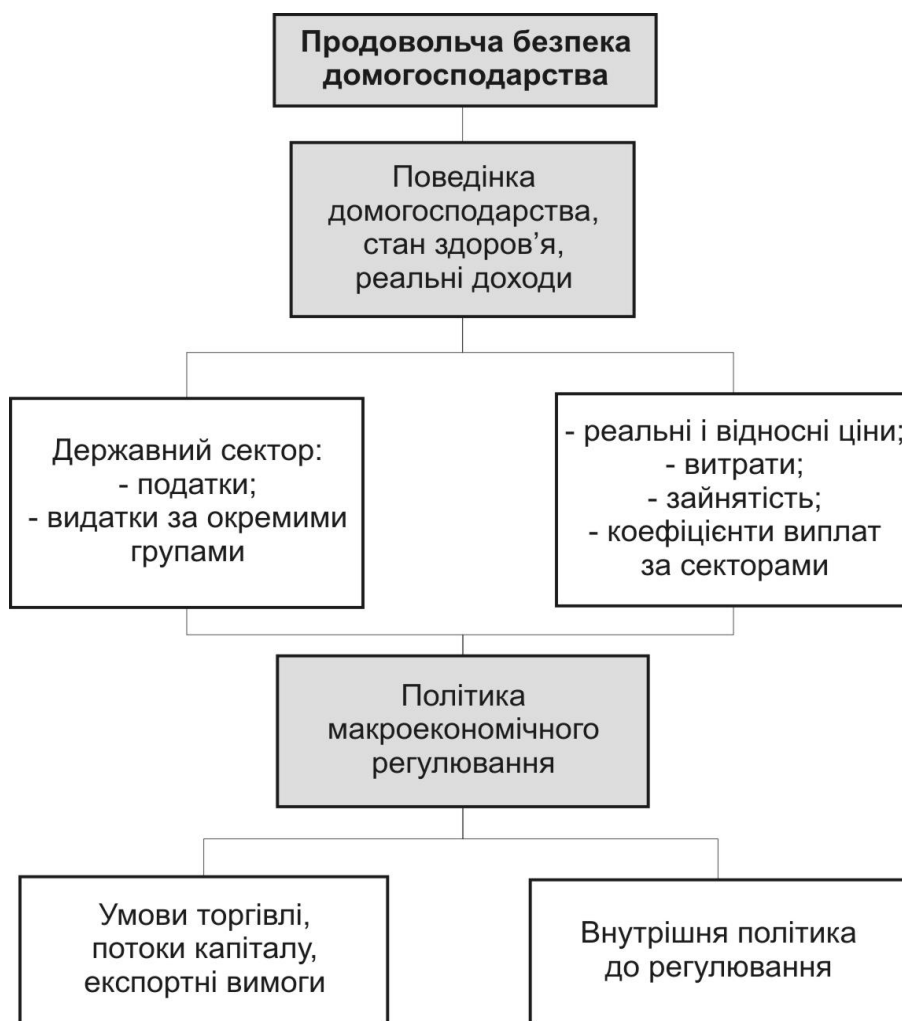

Рис. 3. Фактори продовольчої безпеки домогосподарства [12]

Зовнішньоторговий аспект відображає взаємозв'язок світового і внутрішнього сільськогосподарських ринків, що визначається: обсягами імпорту і експорту сільськогосподарської продукції та продуктів харчування; співвідношенням цін на різні види продовольства власного та імпортного виробництва; показниками кон'юнктури зовнішніх ринків сільськогосподарської продукції та продовольства.

Соціальний аспект визначає платоспроможний попит населення на продовольство, соціальний захист малозабезпечених категорій населення, однакову можливість соціального забезпечення для всіх груп населення незалежно від їх вікової категорії, виду трудової діяльності та місця проживання.

Продовольча безпека перебуває під впливом численних факторів, які можуть

привести до зміни її стану, що й визначає рівень своєчасності реагування на загрозливі чинники. На рівні продовольчої безпеки можуть позначитися наступні фактори: природні катаклізми та зміни природно-кліматичних умов; зростання населення планети; зменшення посівних площ сільськогосподарських культур; використання продовольства в промислових цілях; доступ населення до екологічно безпечного продовольства; економічні кризи та військові дії.

Аналітичний підрозділ журналу «Економіст» розраховує один із важливих показників, яким є The Global Food Security Index (GFSI). Він слугує визнаною міжнародною оцінкою продовольчої безпеки, відображаючи рівень продовольчої безпеки. У 2022 році цей рейтинг включав 113 країн, а стан продовольчої безпеки був проаналізований чотирма основними

показниками: доступністю (фізичною та економічною), наявністю, якістю і безпекою, природними ресурсами та стійкістю. Україна у цьому рейтингу займала 71 позицію, опустившись на 8 щаблів нижче показника 2018 року, у т. ч. за доступністю продовольства – 65 місце (66 місце у 2018 р.), наявністю – 93 місце (73 місце у 2018 р.), якістю і безпекою – 52 місце (46 місце у 2018 р.), природними ресурсами та стійкістю до змін клімату – 94 місце (76 місце у 2018 р.) [10].

Падіння рейтингових показників відбулося, в першу чергу, через повномасштабну війну російської федерації проти України, що різко негативно позначилося не лише на розвитку агропродовольчого сектору та харчової промисловості, але й на національній економіці в цілому. В результаті ризику забезпечення продовольчої безпеки мають місце, як в нашій країні, так і в багатьох країнах світу, які залежать від вітчизняного експорту продовольства.

Тривала російсько-українська війна спричинила значні проблеми в аграрному секторі економіки України:

- значна площа сільськогосподарських земель знаходиться на окупованих територіях;
 - суттєве зростання витрат на вирощування сільськогосподарських культур та відгодівлю тварин;
 - знищення великої кількості елеваторів, вивезення російськими окупантами запасів українського зерна;
 - блокування морських портів, вантажних перевезень в Європу;
 - підвищення цін на матеріально-технічні ресурси;
 - вимушений відтік кадрового потенціалу за кордон;
 - знищення унікального Національного центру генетичних ресурсів рослин України Інституту рослинництва імені В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України (м. Харків). У Національному генетичному банку рослин України на початок 2022 р. було зосереджено 151,3 тис зразків, що належать до 544 культур, 1802 видів рослин. За обсягом і різноманіттям генетичний банк входив до 10 найбільших генетичних банків світу [5].
- Харчова промисловість не є винятком серед

галузей економіки, яка також стикнулася з реальними загрозами через військову агресію росії. Зростання собівартості сільськогосподарської продукції, транспортних витрат, зменшення населення України через масову міграцію за кордон та його доходів, погіршення фінансово-економічного стану, руйнування виробничих потужностей є причиною збитковості багатьох переробних підприємств.

Варто відзначити, що пандемія COVID-19 негативно вплинула на світову продовольчу безпеку. Це було зумовлено різким падінням доходів населення та зростанням цін на продовольство. А російсько-українська війна спричинила ще більш довгострокові наслідки для продовольчої безпеки в світі через неможливість експорту вітчизняної продукції в інші держави, в першу чергу, через блокування портів країною-агресором. Адже частка сільськогосподарської продукції України, яка експортувалася морем, складала понад 60%.

На превеликий жаль Україна внаслідок російської агресії стикнулася з реальними загрозами забезпечення продовольчої безпеки. Це й стало підставою для прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану», в основу якого покладений пріоритет (державних) інтересів над інтересами приватних осіб в умовах війни [2].

Даний закон спрямований на швидке залучення сільськогосподарських земель країни для виробництва продукції. Цим правовим документом передбачено правові механізми, які забезпечують: спрощений порядок передачі в оренду для ведення товарного сільськогосподарського виробництва земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної та комунальної власності органами влади, їх постійними землекористувачами та емфітевтами; передачу орендарями та суборендарями прав оренди та суборенди земельних ділянок сільськогосподарського призначення усіх форм власності для ведення сільського господарства.

Окрім того, в Україні на базі Держпродспоживслужби створена

Національна платформа продовольчої безпеки, яка дозволяє об'єднати зусилля військових адміністрацій, виробників харчових продуктів, торговельних мереж, міжнародних організацій для стимулювання розбудови української економіки, навіть в умовах війни, та забезпечення харчовими продуктами й товарами першої необхідності мешканців громад, учасників Збройних Сил України та територіальної оборони. Цінність для підприємств та інших учасників:

- доступ до актуальної інформації щодо реальних потреб та пропозицій тих чи інших товарів, що значно спрощує варіанти пошуку ринку збуту для вашої продукції;
- можливість миттєвої комунікації з покупцем чи постачальником без зайвих посередників;
- замовлення послуг транспортування;
- вже за декілька днів – смарт-контракти за декількома з публічних ofert та доступ до держзамовлень без зайвих паперів та втрати часу [1].

Кабінет Міністрів України розпорядженням від 29.04.2022 р. № 327-р «Про затвердження плану заходів забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» передбачив такі завдання для державних органів влади (відповідальних виконавців):

1. Здійснення моніторингу стану продовольчої безпеки.
2. Забезпечення безперебійного виробництва сільгосппродукції та харчових продуктів.
3. Задоволення нагальних потреб функціонування держави щодо забезпечення населення територіальних громад в регіонах, на території яких тривають активні бойові дії, продовольчими товарами тривалого зберігання.
4. Формування розгалуженої мережі зберігання резервів сировини та продовольчих ресурсів для задоволення стратегічних потреб держави.
5. Створення можливостей для самозабезпечення харчовими продуктами територіальних громад та домогосподарств.
6. Забезпечення повноцінного функціонування підприємств агропромислового комплексу, зокрема шляхом задоволення потреби в імпортних складових.

7. Регулювання наповнення внутрішнього ринку продукцією власного виробництва та забезпечення експортного попиту [6].

Для забезпечення належного рівня продовольчої безпеки в нашій країні в умовах російсько-української війни та після завершення воєнних дій потрібно здійснити наступні заходи:

- міжнародна фінансова підтримка України через інституційний та ринковий механізми;
- залучення іноземних інвестицій на відновлення сільського господарства та харчової промисловості;
- модернізація та структурна трансформація аграрного виробництва;
- стандартизація та сертифікація продукції агропродовольчого сектору відповідно до міжнародних стандартів якості, що дозволить національним виробникам вийти на світові ринки збуту;
- державна підтримка інноваційного розвитку аграрних товаровиробників та підприємств харчової промисловості (пільгове оподаткування та кредитування);
- розмінування сільськогосподарських угідь для належного їх використання за призначенням;
- скорочення відстані транспортування сільськогосподарської продукції від виробника до споживача, що оптимізує логістичні витрати та зменшить витрати на зберігання продукції;
- розвиток інфраструктури збуту продукції агропродовольчого сектору на інноваційній основі;
- активізація ресурсозберігаючого землеробства, виробництва екологічно чистих продуктів харчування;
- зростання купівельної спроможності населення через збільшення заробітної плати та соціального забезпечення, що позитивно вплине на економічну доступність до продуктів харчування.

В економічно розвинених державах витрати на продовольство становлять 10% - 15% в структурі загальних витрат, в той час, як в Україні цей показник складає близько 50%, що свідчить про низьку купівельну спроможність населення та загрозу продовольчій безпеці.

Повоєнна відбудова вітчизняного аграрного

сектору повинна мати на меті здійснення повномасштабної модернізації виробничих процесів як єдиного шляху забезпечення довгострокового стабільного зростання агропродовольчого виробництва відповідно до парадигми сталого розвитку. В основу вибору стратегічного напрямку модернізації аграрного сектору необхідно покласти концепцію екологічного ресурсозберігаючого сільського господарства, що забезпечить: збереження і відтворення родючості сільськогосподарських угідь як вирішального чинника продовольчої безпеки в довгостроковій перспективі; покращення якості продуктів харчування для населення; розширення експортного потенціалу агропродовольчої продукції за рахунок сегмента високоякісної, затребуваної, отже, конкурентоспроможної продукції [8].

Висновки

Продовольча безпека є важливою складовою національної безпеки держави, а її

гарантування – основна мета функціонування низки галузей економічної діяльності, серед яких окремо виділяються харчова промисловість та сільське господарство.

Україна, маючи сприятливі природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал, забезпечує продовольством не лише своє населення, а й багато країн світу, що є стратегічно важливим. В той же час російсько-українська війна надзвичайно негативно позначається на всіх сферах життєдіяльності, і продовольча безпека тут не є виключенням. Військові дії призвели до суттєвих проблем в агропродовольчому секторі, які й надалі ускладнюються.

Держава на рівні нормативно-правового регулювання створює сприятливі умови для забезпечення продовольчої безпеки. Водночас, наша країна не зможе без належної міжнародної підтримки відновити рівень продовольчого забезпечення і отримати стійкі позиції в експорті продуктів харчування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. В Україні створено Національну платформу продовольчої безпеки: Офіційний сайт Держпродспоживслужби України. URL: <https://dpss.gov.ua/news/v-ukrayinistvoreno-nacionalnu-platformu-prodovolchoyi-bezpeki>
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-20>
3. Клименко Н. Г. Забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: стан, проблеми, перспективи. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. №30. С. 128 - 132. URL: <http://pag-journal.iei.od.ua/archives/2022/30-2022/22.pdf>
4. Мостова А. Д. Стратегічне забезпечення продовольчої безпеки України. Харків: Вид-во «Точка». 2019. 311 с.
5. Національний центр генетичних ресурсів рослин України. URL: <https://yuriev.com.ua/ua/proinstitut/nacionalnij-centr-genetichnih-resursiv-roslinukraini/>
6. Про затвердження плану заходів забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.04. 2022 р. № 327-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/327-2022-%D1%80#Text>
7. Сичевський М. П. Харчова промисловість як основа продовольчої безпеки та розвитку держави. К.: Інститут продовольчих ресурсів НААН. 2019. 500 с.
8. Шубравська О. В., Прокопенко К. О. Забезпечення продовольчої безпеки України: повоєнний контекст. *Економіка України*. 2022. № 7. С. 21 - 42. URL: http://economyukr.org.ua/docs/EU_22_07_021_uk.pdf

9. FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. The State of Food Security and Nutrition in the World 2022. Repurposing food and agricultural policies to make healthy diets more affordable. Rome: FAO, 2022. 260 p. URL: <https://www.fao.org/documents/card/en?details=cc0639en>
10. Global Food Security Index. 2022. URL: https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/reports/Economist_Impact_GFSI_2022_Global_Report_Sep_2022.pdf
11. Ozimek I. Bezpieczeństwo żywności w aspekcie ochrony konsumenta w Polsce. Wydawnictwo SGGW, 2006. 264 s.
12. Sahn D. E. Implications of structural adjustment for household food security in Africa. URL: <http://www.fao.org/docrep/U8050t/u8050t04.htm>.

REFERENCES

1. A National Food Safety Platform has been created in Ukraine: Official website of the State Service of Ukraine for Food Safety and Consumer Protection. <https://dpss.gov.ua/news/v-ukrayinistvoreno-nacionalnu-platformu-prodovolchoyi-bezpeki>.
2. The Law of Ukraine On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Creation of Conditions for Ensuring Food Security in the Conditions of Martial Law. <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-20>.
3. Klymenko, N. G. (2022). Ensuring food security under martial law: state, problems, prospects. *Public management and administration in Ukraine*, 30, 128-132. <http://pag-journal.iei.od.ua/archives/2022/30-2022/22.pdf>.
4. Mostova, A. D. (2019). Strategic provision of the food security of Ukraine. Kharkiv: Edition «Tochka».
5. National Center for Plant Genetic Resources of Ukraine. <https://yuriev.com.ua/ua/proinstitut/nacionalnij-centr-genetichih-resursiv-roslinukraini>.
6. On the approval of the Plan of measures to ensure food security under martial law: the Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine of April 29, 2022 №.327-r. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/327-2022-%D1%80#Text>.
7. Sychevskyi, M. P. (2019). Food industry as the basis of food security and development of the state. Kyiv: Institute of Food Resources of the NAS.
8. Shubravskaya, O. V., Prokopenko, K. O. (2022). Ensuring food security of Ukraine: post-war context. *Ukraine economy*, 7, 21-42. http://economyukr.org.ua/docs/EU_22_07_021_uk.pdf.
9. FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. The State of Food Security and Nutrition in the World 2022. Repurposing food and agricultural policies to make healthy diets more affordable. Rome: FAO, 2022. 260 p. <https://www.fao.org/documents/card/en?details=cc0639en>.
10. Global Food Security Index. (2022). https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/reports/Economist_Impact_GFSI_2022_Global_Report_Sep_2022.pdf.
11. Ozimek, I. (2006). Food safety in terms of consumer protection in Poland. Edition SGGW.
12. Sahn, D. E. (n.d.). Implications of structural adjustment for household food security in Africa. <http://www.fao.org/docrep/U8050t/u8050t04.htm>.

Uliana Tkach, PhD in Economics, Associate Professor of the Department of International Tourism and Hospitality Business, West Ukrainian National University, Ukraine

Lyudmyla Beiko, PhD in Engineering, Associate professor of the Department of Agribiotechnology, West Ukrainian National University, Ukraine

ENSURING FOOD SECURITY IN UKRAINE DURING THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Abstract

Introduction. The article examines the problems of ensuring food security in Ukraine in the conditions of martial law. Since food security guarantees socio-political stability in society, determines the sustainable economic development of the country and the well-being of its every citizen.

Goal. The purpose of the article is to examine the food security of Ukraine in modern conditions, to identify its main threats and ways to ensure it.

Method (methodology). In the process of scientific research, the following methods are used: theoretical generalization, abstract-logical method, analysis, synthesis, comparison.

The results. The essence of food security, the main approaches to its interpretation are determined. The main aspects and problems of food security are summarized; measures of state support for the proper level of food supply in Ukraine in the conditions of the Russian-Ukrainian war. Ways to ensure food security in the post-war period are proposed.

Keywords: food security; agro-food complex; food industry; Russian-Ukrainian war.

Cite as: Chorna, N., Tkach, U., and Beiko, L. (2024). Ensuring food security in Ukraine during the Russian-Ukrainian war. *Economic analysis*, 34 (1), 126-135. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.01.126>